

Ringsaker kommune,
Postboks 13,
2381 BRUMUNDDAL
postmottak@ringsaker.kommune.no

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

28.11.22

Høringsuttalelse, kommuneplanens samfunnsdel med langsiktig arealstrategi 2023 – 2040 i Ringsaker kommune

Jordvernalliansen i Innlandet er dannet av en rekke organisasjoner innen landbruk, miljø og fagbevegelse, og arbeider for bevaring av dyrket mark og matjord, og mot en stadig forverring av norsk sjølforsyningsgrad og matsikkerhet. Alliansen består blant annet av LO Innlandet, Naturvernforbundet, Bondelaget, Natur og Ungdom, Bonde- og Småbrukarlaget, Kokkenes Mesterlaug, Bygdekvinnelaget og Bygdeungdomslaget.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrket mark. Dermed er det nok av andre arealer å bygge på i Norge. Det tar minst 1000 år å danne et ti centimeters lag med matjord. Matjord er dermed i praksis en ikke-fornybar ressurs. Den gode matjorda danner grunnlag for jordbruket som vi har i dag. Nydyrking på dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning må vi både ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

Stortinget strammet i juni 2021 inn det nasjonale jordvernmålet. Maksimalt 3.000 dekar dyrket mark skal nå omdisponeres årlig, mens målet tidligere lå på maksimalt 4.000 dekar. Omdisponeringen skal dermed ned med en firedel. Kommunene har en sentral rolle i oppfølgingen av strategien. Denne kraftige innstramningen må få konsekvenser for all kommunal og regional arealplanlegging, samt for overordnede kommunale og regionale planverk. Regjeringen jobber nå med en fornyet jordvernstrategi, hvor det bla. tas sikte på å stramme inn jordvernmålet til maksimal årlig omdisponering av 2.000 dekar dyrket mark. Det ventes at denne saken kommer til behandling i Stortinget våren 2023.

Dette fordrer en klar endring av praksis, noe også regjeringen tydelig oppfordret alle landets kommuner til i brev fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet 23. mars i år. Her oppfordres kommunene til å vedta egne jordvernstrategier, det oppfordres til å vedta egne nullvisjoner for omdisponering av dyrket mark, og det oppfordres til å tilbakeføre tidligere omdisponerte arealer til landbruk.

Naturvernforbundet

Jordvernalliansen i Innlandet vil påpeke at Ringsaker har omdisponert store arealer fra dyrket mark til andre formål over en lang tidsperiode. I perioden fra 2005 til 2021 er det omdisponert hele 2.100 dekar dyrket mark i Ringsaker. Dette er desidert mest av alle kommuner i Innlandet. Stange følger nærmest med 1.430 dekar og deretter Gran med 660 dekar i samme periode. Det er også slik at Ringsaker sine omdisponeringer av dyrket jord har fortsatt med uforminsket styrke helt fram til nå, med omdisponering av Øverkvern og Bakken Søndre i Brumunddal som helt ferske og grelle eksempler.

Vi er tilfredse med at det i forslaget til kommuneplanens samfunnsdel, innledningsvis slås fast (sitat): *Landbruket er helt sentralt i Ringsaker. En framtidrettet landbruksnæring som nytter de **naturgitte forutsetninger for produksjon av mat**, trevirke og andre fellesgoder på en god måte, er viktig for å opprettholde et bærekraftig samfunn (vår utheving).*

Vi vil videre trekke fram følgende punkt i kapitlet om «Klimavennlig kommune», som i utgangspunktet gode målsetninger på jordvern:

- *Ved utbygging av nye arealer skal jordvernet ivaretas, og nedbygging av dyrket og dyrkbar jord i størst mulig grad unngås.*
- *Ta vare på dyrket og dyrkbar mark og tilrettelegge for nydyrking.*

Men vi synes likevel disse målsetningene ikke er forpliktende nok, og for å sikre tydelighet i mål og formuleringer, vil vi anbefale følgende tilleggspunkt i dette kapitlet:

- **Ringsaker kommune skal ikke omdisponere dyrket mark til bolig-, fritidsbolig- eller næringsformål.**

Ut fra disse viktige strategiske målsetningene, vil vi anbefale kommunen å **innlemme en nullvisjon for omdisponering av dyrket mark i sin kommuneplan**. Dette er i tråd med oppfordringen fra regjeringen i brev av 23. mars i år (jfr. også side 1), der kommunene eksplisitt oppfordres til å vedta «en nullvisjon, siden det er lite rom for nedbygging av dyrka jord i årene som kommer» (sitat fra brevet).

I kapitlet om «Langsiktig arealstrategi» må jordvern være en helt sentral premiss, og dette må tydeliggjøres i det videre arbeidet med kommuneplanen. Vi kan ikke se at målsetningene fra samfunnsdelen om ivaretagelse av jordvernet blir fulgt opp i arealstrategien.

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

Jordvernalliansen reagerer kraftig på følgende formulering i den langsiktige arealstrategien under tema «Bolig og boligutbygging»:

- *Brumunddal skal dimensjoneres for å kunne møte høy tilflytting, og **boligbyggingen kan vokse ut til Bergshøgda** (vår utheving).*

Området mellom Mørkvedjordet/Mørkved skole i Brumunddal og Bergshøgda, består i alt vesentlig av dyrket mark med svært god jordkvalitet. Dersom kommunen ønsker å unngå omdisponering av dyrket mark i praksis, må siste (uthevet) del av dette punktet fjernes i sin helhet. Dette målet strider mot flere andre målsetninger i samfunnsdelen og arealstrategien:

Under temaet «Klimavennlig kommune» slås det fast at jordvernet skal ivaretas, og nedbygging av dyrka og dyrkbar jord i størst mulig grad unngås. Under tema «Bolig og boligbygging» står det at arealressursene må ligge til rette for boligbygging. I strategien for «Byutvikling Brumunddal og Moelv» er første punkt at det skal legges vekt på utvikling innenfor eksisterende tettsted. Man skal også prioritere allerede utbygde arealer framfor å ta i bruk ubebygde/nye arealer. Det står også flere steder at kulturlandskapet skal forvaltes med forsiktighet.

Avslutningsvis vil vi oppfordre kommunen til en **løpende, systematisk oppfølging av planverket og arealstrategien i form av internkontroll og statistikk, slik at en sikrer at målene om å ikke omdisponere dyrket mark, blir fulgt opp i praksis år for år.**

Etter Jordvernalliansens syn er det også et **vesentlig grep å gå gjennom planverket mtp. å tilbakeføre tidligere omdisponerte arealer til LNF**, slik det oppfordres til i brevet fra regjeringen av 23. mars i år. Vi imøteser en igangsettelse av denne delen av arbeidet, og at dette innlemmes i den langsiktige arealstrategien.

Oppsummert:

Ved å følge opp innspillene fra Jordvernalliansen og de forsøksvis gode målsetningene som er nedfelt i refererte dokumenter i praksis, vil Ringsaker kommune kunne ta avgjørende grep for matjorda – og dermed en vesentlig del av selve eksistensgrunlaget for kommende generasjoner. Med å vedta tydelige

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

målsettinger om jordvern, vil Ringsaker også kunne bedre sitt etter hvert svært frynsete rykte som en versting-kommune når det gjelder nedbygging av matjord.

Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet – med oppfordring om å vedta en nullvisjon for omdisponering, og med mål om å unngå å omdisponere dyrket mark.

Med vennlig hilsen arbeidsutvalget i Jordvernalliansen i Innlandet,

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Lars Opsal jr	Odd Erik Kokkin	Stephan Viehmann	Lars Arne Mjørund
Innlandet Bondelag	LO i Innlandet	Naturvernforbundet i Innlandet	Innlandet Bondelag

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET